

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרָשַׁת תְּרוּמָה

ד' אדר א' תשפ"ב

הפטרה: וה' נתן חכמה לשלמה

יציאת השבת ר"ת 18:21

תענית שובבי"ם ת"ת

ברכת לבנה החל מיום שלישי

גיליון 654

יציאת השבת:

17:55

ירושלים: 17:55

כניסת השבת:

16:45

ירושלים: 16:40

מי הקדימני ואשלם

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

נתינת התרומה למשכן היא בניין אב לכל התרומות והצדקות כולן. יש חשיבות שאדם יתן תרומה מתוך מחשבה טובה ללא שום פניה אישית של כבוד וכד'. וכן אמר התנא באבות (ג, ח): "תן לו משלך, שאתה ושלך שלו", תן לקדוש ברוך הוא ממה שנתן לך. כלומר, תן צדקה או הוצא ממונה לדבר מצווה מתוך הכרה שכל מה שאתה נותן, לא משלך אתה נותן, אלא משל בורא עולם.

אכן עלינו לדעת, כי כל מה שיש לנו קבלנו ממנו. וכך דרשו (ויקרא רבה כז, ב) את הכתוב (איוב מא, ג): "מי הקדימני ואשלם" - כלום עשית מזוזה עד שנתתי לך בית! מעקה, עד שנתתי לך גג! יציאת, עד שנתתי לך טלית, (בגד)!"

ובהמשך אמר התנא: "וכן בדוד הוא אומר: 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך'". הכתוב בדברי הימים, מתאר את השמחה הגדולה של העם על הזכות שנפלה בחלקם לתרום לבנין בית המקדש (דה"א כט, ט): "וַיִּשְׂמְחוּ הָעָם עַל הַתְּנַדָּבָם כִּי בָלַב שָׁלֹם הַתְּנַדָּבּוּ לָהּ" וגם דָּוִד הַמֶּלֶךְ שִׂמַּח שִׂמְחָה גְדוֹלָה. ובראותו את התרומה הגדולה שנאספה אמר דוד (שם יד): "וְכִי מִי אֲנִי וּמִי עַמִּי כִּי נַעֲצֹר פֶּחַ לְהַתְּנַדֵּב כִּי מִמֶּךָ הִכָּל וּמִיָּדָךְ נִתְּנוּ לָךְ". כלומר, רק הידיעה כי כל נתינה שלנו היא אינה שלנו אלא מכוח ידך, ומשלך אנו נותנים לך, היא זו שגרמה שנתנדב כמות כזו. יהי רצון שיוכנו הקדוש ברוך הוא בעשיית צדקה וחסד, המקרבות את הגאולה, וכסמיכות פרשיות אלו: משפטים-תרומה, המזכירות לנו את דברי הנביא: "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה".

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

ועל גמילות חסדים

שמעון הצדיק היה משיירי כנסת הגדולה. הוא היה אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים:

מתגבר פעמים אין מתגבר, ולא היו כהנים נמנעין מלהביא עצים למערכה כל היום כולו". במאמרו, כולל שמעון הצדיק את שלושת היסודות לקיומו של העולם:

התורה – היא היסוד הראשון לקיומו של העולם וכדברי הנביא ירמיה (לג, כה): "כה אמר ה', אם לא בריתי (התורה) יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמת". חכמנו הרחיבו רעיון זה בתלמוד (מסכת שבת פח, א): "אמר חזקיה: מאי דכתיב: 'משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה' אם יראה למה שקטה, ואם שקטה למה יראה? אלא: בתחילה – יראה, ולבסוף – שקטה. ולמה יראה – כדריש לקיש, דאמר ריש לקיש: מאי דכתיב 'ויהי ערב ויהי בקר יום הששי', ה"א יתירה למה לוי? – מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית, ואמר להם: אם ישראל מקבלים התורה – אתם מתקיימין, ואם לאו – אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו". במשך הדורות, כאשר היה ברצון משעבדיהם של עם ישראל לפגוע ברוחם ונפשם, גזרו איסור על לימוד התורה. כדי לעמוד על חומרת הגזירה מביא התלמוד (ברכות סא, ב) את מעשה רבי עקיבא ופפוס בין יהודה: "פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה, בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה. אמר ליה: עקיבא, אי אתה מתירא מפני מלכות? אמר לו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה – לשועל שהיה מהלך על גב הנהר, וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום, אמר להם: מפני מה אתם בורחים? אמרו לו: מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם. אמר להם: רצונכם שתעלו ליבשה, ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם? אמרו לו: אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות? לא פקח אתה, אלא טפש אתה! ומה במקום חיותנו אנו מתיראין, במקום מיתנתו על אחת כמה וכמה! אף אנחנו, עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה, שכתוב בה 'כי

שמעון הצדיק היה משיירי הנשארם מאנשי כנסת הגדולה, הוא היה כהן גדול אחרי עזרא בזמן הבית השני ובימיו נעשו שתיים משבע הפרות האדומות שנעשו מזמן עזרא ואילך.

על חכמתו וצדקתו נוכח לעמוד ממה שמסופר עליו בתלמוד (מסכת יומא סט, א): "שבקשו כותיים את בית אלהינו מאלכסנדרוס מוקדון להחרیبו ונתנו להם. באו והודיעו את שמעון הצדיק. מה עשה? לבש בגדי כהונה, ונתעטף בבגדי כהונה, ומיקרי ישראל עמו, ואבוקות של אור בדיהן, וכל הלילה הללו הולכים מצד זה והללו הולכים מצד זה עד שעלה עמוד השחר. כיון שעלה עמוד השחר אמר להם: מי הללו? אמרו לו: יהודים שמרדו בך. כיון שהגיע לאנטיפטרס זרחה חמה, ופגעו זה בזה. כיון שראה לשמעון הצדיק, ירד ממרכבתו והשתחוה לפניו. אמרו לו: מלך גדול כמותך ישתחוה ליהודי זה? אמר להם: דמות דיוקנו של זה מנצחת לפני בבית מלחמתי. אמר להם: למה באתם? אמרו: אפשר בית שמתפללים בו עליך ועל מלכותך שלא תחרב יתעוך גויים להחרیبו? אמר להם: מי הללו? אמרו לו: כותיים הללו שעומדים לפניך. אמר להם: הרי הם מסורים בידיכם. מיד נקבום בעקביהם ותלאום בזנבי סוסייהם, והיו מגררין אותן על הקוצים ועל הברקנים עד שהגיעו להר גריזים. כיון שהגיעו להר גריזים חרשוהו, וזרעוהו כרשנין. כדרך שבקשו לעשות לבית אלוקינו. ואותו היום עשאוהו יום טוב". עוד מסופר על צדקתו (שם לט, א): "תנו רבנן: ארבעים שנה שמש שמעון הצדיק היה גורל עולה בימיו, מכאן ואילך – פעמים עולה בימיו פעמים עולה בשמאל. והיה לשון של זהרית מלבין, מכאן ואילך פעמים מלבין פעמים אינו מלבין. והיה נר מערבי דולק, מכאן ואילך פעמים דולק פעמים כבה. והיה אש של מערכה מתגבר, ולא היו כהנים צריכין להביא עצים למערכה חוץ משני גזירי עצים, כדי לקיים מצות עצים. מכאן ואילך – פעמים

בין לעשירים. צדקה – לחיים, גמילות חסדים – בין לחיים בין למתים.

ואכן כך נהגו חכמנו הלכה למעשה וכמסופר (אבות דרבי נתן מא, ג): "מעשה ברבי טרפון שישב ושנה לתלמידים ועברה כלה לפניו, ציוה עליה והכניסוה בתוך ביתו ואמר לאמו ולאשתו: רחצוה וסכוה וקטשוה ורקדו לפניו עד שתלך לבית בעלה".

ואולם מסתבר ששלושת היסודות האלו אחוזים זה בזה וכמו שמובא במדרש (ילקוט שמעוני הושע רמז תקכב): "כי חסד חפצתי ולא זבח". אמר הקב"ה חביב עלי חסד שאתם גומלים זה לזה יותר מכל הזבח שזבח שלמה לפני אלף עולות יעלה שלמה וכן הוא אומר: 'זאת התורה לעולה למנחה, זאת התורה לא עולה ולא מנחה'. כמו כן מובא שם מעשה:

"פעם אחת היה רבן יוחנן בן זכאי מהלך בירושלים והיה רבי יהושע מהלך אחריו, ראה בית המקדש שהוא חרב אמר: אוי לנו על הבית שחרב מקום שמתכפרין בו עונותינו, אמר לו: בני אל ירע לך שיש לנו כפרה אחרת שהיא כמותה, ואי זה? זה גמילות חסדים, לכך נאמר 'כי חסד חפצתי ולא זבח', ואומר: 'אמרתי עולם חסד יבנה'. יש בגמילות חסד משום הליכה בדרך ה' וכמו שדרשו (סוטה יד, א): "'אחרי ה' אלהיכם תלכו', וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? והלא כבר נאמר: 'כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא!' אלא להלך אחר מדותיו של הקב"ה, מה הוא מלביש ערומים, דכתיב: 'זיעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם', אף אתה הלבש ערומים; הקב"ה ביקר חולים, זיירא אליו ה' באלוני ממרא', אף אתה בקר חולים; הקב"ה ניחם אבלים, דכתיב: 'זיהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו', אף אתה נחם אבלים; הקב"ה קבר מתים, דכתיב: 'זיקבור אותו בגיא', אף אתה קבור מתים". אכן, זהו ציווי התורה כולה: "דרש רבי שמלאי: תורה – תחלתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים; תחילתה גמילות חסדים, דכתיב: 'זיעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם'. וסופה גמילות חסדים, דכתיב: 'זיקבור אותו בגיא'".

הוא חייד ואורך ימיד' – כך, אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה!

התורה היא חיינו ואורך ימנו, היא המהווה ומקיימת את העולם בכל רגע ורגע. לא רק לימוד המביא לידי מעשה, אלא אף הלימוד שהוא לצורך הלימוד גרידא, בבחינת 'להגדיל תורה ולהאדירה', וכן אמרו במשנה (פאה א, א): "ותלמוד תורה כנגד כולם".

העבודה – היא עבודת השם. בזמן שבית המקדש היה קיים באה לידי ביטוי עבודה זו על ידי הקרבת הקרבנות וכמו שאמרו רבותינו (תענית כז, ב): "אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ". ובאבות דרבי נתן (פ"ד, מ"ד) אמרו: "כל זמן שעבודת בית המקדש קיימת העולם מתברך על יושביו וגשמים יורדין בזמנן". אולם כבר הביאו רבותינו (שם בתענית) את שאלת אברהם אבינו ע"ה אשר אמר לפני ה': "רבונו של עולם! שמא ישראל חוטאין לפניך אתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה? אמר ליה: לא. אמר לפניו: רבונו של עולם, הודיעני, במה אירשנה? אמר ליה: 'קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת וגו'. אמר לפניו: רבונו של עולם, תניח בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם? – אמר לו: כבר תקנתי להם סדר קרבנות, בזמן שקוראין בהן לפני – מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני, ואני מוחל להם על כל עונותיהם". האמירה נחשבת להקרבת קרבן, וכן דרשו רבותינו (שם ב, א): "זילעבדו בכל לבבכם" – איזוהי עבודה שבלב? הוי אומר זו תפילה. עוד אמרו במדרש (במדבר רבה): "כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו" (הושע יד, ג), אמרו ישראל: רבש"ע בזמן שבית המקדש קיים היינו מקריבים קרבן ומתכפר ועכשיו אין בידינו אלא תפלה".

גמילות חסדים – היסוד השלישי לקיום העולם הוא גמילות חסדים, וכמו שכתוב (תהלים פט, ג): "עולם חסד יבנה". גמילות חסדים אינה רק צדקה, אלא מושג שונה, רחב יותר.

וכן אמרו (סוכה מט, ב): "בשלשה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, צדקה – בממונו, גמילות חסדים – בין בגופו בין בממונו. צדקה – לעניים, גמילות חסדים – בין לעניים

הלכות חודש אדר בשנה מעוברת

א. החודשים נקבעים על פי מחזור הלבנה, ואילו השנים נקבעות על פי עונות השנה התלויות במחזור החמה, וזאת מפני שחג הפסח צריך להיות תמיד בתקופת האביב, שנאמר (דברים טז, א): "שִׁמּוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעִשִּׂיתָ פֶסַח לַה' אֱלֹהֶיךָ, כִּי בַחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוּצִיאָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לְיָלְלָהּ". כדי להתאים את החודשים לשנת החמה, צריכים לעיתים לעבר את השנה, היינו להוסיף עוד חודש אחד, שתהיה אותה שנה בת שלושה עשר חודשים. ואין מעברים אלא חודש אדר, ועל ידי כך דוחים את חודש ניסן, כדי שיחול באביב. בעבר היה בית הדין מחליט על עיבור השנים לפי מצב החקלאות וחשבון השנה, ואילו כיום שאין לנו בית דין סמוך, קבעו חכמים מחזור קבוע של תשע עשרה שנה, שמתוכו שנים עשרה שנים פשוטות ושבע מעוברות.

ב. בשנה מעוברת מקיימים את ימי הפורים וקריאת ארבע פרשיות באדר השני. פורים – כדי לסמוך את השמחה על גאולת פורים לגאולת מצרים. וארבע פרשיות, מפני שפרשיות 'שקלים', 'פרה' ו'החודש', נתקנו כהכנה לקראת חודש ניסן. ופרשת 'זכור' צריכה להיקרא לפני פורים שאף הוא באדר שני.

ג. גם באדר הראשון יש חגיגות מסוימת. לפיכך, אין מתענים ומספידים ונופלים אפיים ב"ד וט"ו שבאדר הראשון. ונכון להרבות בסעודה ביום י"ד שבאדר הראשון, והוא נקרא "פורים קטן" (שו"ע רמ"א תרצז, א). וכן מה שאמרו חכמים: "משנכנס אדר מרבין בשמחה", משמע שמרבים בשמחה משנכנס אדר הראשון.

ד. בר מצווה: כיוון שאדר השני הוא העיקרי, לפיכך מי שנולד בשנה רגילה בחודש אדר, ושנת בר המצווה שלו בשנה מעוברת, יום בר המצווה שלו יחול באדר השני. ואם כשנולד היתה השנה מעוברת והוא נולד באדר א', וגם שנת בר המצווה היתה מעוברת, יום בר המצווה שלו יחול באדר א'.

ה. יום זיכרון (יורציט) שחל באדר, למנהג הספרדים בשנה מעוברת מקיימים את יום הזיכרון באדר השני, שהוא אדר העיקרי לעניין פורים וארבע פרשיות. ולמנהג האשכנזים מקיימים את יום הזיכרון באדר הראשון, כדי שלא לדחות את המצווה, ואדר השני הוא עיקרי רק לעניין פורים וארבע פרשיות ולא לשאר העניינים. ויש מהאשכנזים שמחמירים לקיימו פעמיים, בשני החודשים (שו"ע רמ"א תקסה, ז, מ"ב מא). ואם יום הפטירה היה בשנה מעוברת, יקיימו את היורציט בשנה מעוברת באדר שבו אירעה הפטירה.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרשות: אברהם ציטרון, שרה בת שמחה, ציפורה יהושע לוי, מיכה אלימלך. ישי הלוי, נור בן עישה, תקוה בת עזרה, אלנה בת ג'אן, אסתר בת דבבה, מול בת ענלה, אברהם בן רחל, רחמים בן סולמנט, דוד בן אביעל, אלנה בת סליחה, ישי ורחל לוי, חנה בת זארה, עין בת רחל, מוטל מוריה אדרי, יוסף בן מיכל, יצחק דרעי הי"ו, להחזרת נעדר צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה בן, צבי פלדמן.

לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוק"ל, הגר"מ אליהו זצוק"ל, רבי מסעוד מלול זצ"ל, רבי יצחק שושן זצ"ל, רבי יעקב שושן, יונה יונה, סופר מנחם, יעקב בנציון, מקסים חיים דרעי, הרב אברהם עוקרמן, נדיר נחום, ישראל אברהם נתן, שלמה בן מרים, יצחק ועמרים אטיאס, אורון מועלם, אליהו טויטו, דוד גרוסברג, עמוס דמרי, רחל שלמה, סימנטוב משה יהודה, יצחק זקן בן סליחה, נעים משה, אהרן מורד, יצחק ושמחה אילון, סיס וסליחה שושן, נדירה שבען, יפה גור, יזהר קלון, לאה ציטרון, לויט שבת, חנה יצחק, אסתר חדר, אסתר בת תורא, אליהו בת פריחה, מרים קדושים, תירצה זיגדון, אסתר וענבר נחום, דן ונעה זורע, דניאל אלמליח, מנחם הלוי, יצחק ולאה אסתר, אליהו אדרי, עזיה עמוס, רות עקב, דוד רחל לוי, יזהר שרעבי, מרים יהודה, שמואל לנבר, נעמי בת מנחם, עליה מעלם, עליה סך, שרה אוליא, שמעון בן רחל, אברהם אדרי, יוסף אליקוב, מיכאל ועקמן, רחביה ששפט, עישה דוד, ברכה סופן, כמיהה רדי, מבישה סך, אלס מוטל, מרים בת רחל, נאה סך, אילה שחר ז"ל.

ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריץ, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה